

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Quare Angelus, qui mouet cœlum, non sit in toto, sed in aliqua parte illius.
cap. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

quod Aristot. dicit 2. de celo, capite 2. eam partem in celo esse dextram, à qua incepisset celum moveri: si motus non fuisset æternus, in motu enim orbis non apparet, quæ pars potuerit prius moveri, non solum tempore, sed neque causalitate & natura, nisi ponamus intelligentias celos animantes, & in aliquam partem virtutem peculiarem ad motum imprimentes, quod ipse Aristot. videtur sensisse, ut disp. 183. cap. 1. notauimus, vel asseramus, angelum assistentem prius imprimere impetum in vnam partem orbis, ut moueat, quam in aliam.

Secundo, si angelus esset in loco per aliquid, quod se haberet ad modum transeuntis, ut si præficeret, aut custodiret nescio qua ratione in puncto esse posset, ad quid enim custodia, vel attentio præfidentis, vel aliquid huiusmodi ad punctum solum dirigeretur, aut dirigi posset? Nam quamuis angelus possit cogitare punctum non cogitando reliquas partes, tamen custodire, aut præfidere, aut quid simile efficere nequit, nisi circa totum corpus, vel explicent nobis hunc modum operationis circa punctum, quæ operationi transeunti assimilatur.

Tertio, si angelus sit per nudam substantiam, vti huius dicebatur, etiam si sit indiuisibilis, non proinde sit, ut in puncto, quod in continua quantitate positum est, possit locari, nam ut optime notauit S. Thom. in hoc articulo vtriusque indiuisibilitas est diuersæ rationis, nec villo modo mutuo sibi respondet, ergo non oportet, ut indiuisibilitas angeli in puncto lineæ possit constitui, quod si existentia angeli in loco oriretur ex nuda substantia, ut aliqui putant, & quia substantia indiuisibilis est, posset esse in puncto, sequeretur semper in puncto debere locari, sicut quia existentia in loco pedali sequitur pedalem quantitatem, semper necessario in tanto loco debet esse, aut ergo indiuisibilitas substantiæ angeli non potest postulare sibi punctum pro loco, aut semper debet illud postulare. Propterea Scotus, qui dixit, angelum esse in loco per suam substantiam nudam, existimauit inde non probari, in puncto posse constitui, quia inquit, indiuisibilitas angeli non est limitata, intelligit, sicut est punctum in continuo. Hactenus probauimus, non satis monstrari, angelum in puncto esse posse, etiam si sequamur opiniones, quas supra confutauimus de fundamento existentie angeli in loco, quinimo licet ex aliquo illorum recte sequeretur existentia angeli in puncto, id tamen absolute asserendum non esset eo quod ex falso fundamento colligeretur.

Quod si nostram sequamur sententiam, quam disp. 188. c. 7. exposuimus, angelum nempe in loco constitui ratione alicuius modi additi suæ substantiæ pro nutu & voluntate suâ, adhuc mihi cõpertum non est, in puncto posse locari. Quis enim scire potest, an modus ille imitatur naturam habere debeat ad partem corporis diuisibilem, & ei solum substantiam Angeli vniat, vel vnire etiam possit puncto? pro neutra quidem parte contradictionem video, ob id tamen nullum fundamentum habeo, ut aliquid affirmem.

Hactenus ostendi fundamenta primæ sententiæ infirma esse. Deinde reliquum est, ut idem de fundamentis secundæ monstremus, ut illa tertia Scoti sententia comprobata maneat, quæ affirmat, rem dubiam esse, nec satis definiti posse, Ra-

tiones igitur secundæ sententiæ nullas esse momenti sic ostendo. Primo quidem Ocam, Gab. & Marfil. fundamentum negantium puncta in continuo, falsum est: & quamuis verum esset, quæstio solum procedit, supposito quod puncta essent, ea vero esse nunc breuiter ostendo. Primum de superficie extrema cuiusvis corporis hæcenus nemo dubitauit: at vero superficies intermedias, & puncta linearum, quæ sunt intra continuum, omnino enim linea est intra superficiem, negantur aliqui. Iam ergo saltem posset esse dubium, an Angelus posset esse in tota superficie, quæ in indiuisibilis est secundum profunditatem: & de hac idem indiciū ob eandem rationem esse arbitror. Sed ostendamus esse etiam puncta in medio corporis: nam si detur perfectæ planum, super quod sit perfectæ sphaericum, tangit sine dubio realiter tangens autem planum non secundum se totum, ut manifestum est: ergo aliquo sui vel ergo aliquo indiuisibili, vel aliquo diuisibili: non quidem aliquo diuisibili versus latum, & longum plani: hoc enim conuincunt Mathematici, quia aliqui non omnes linee ductæ à centro ad circumferentiā essent æquales, id quod eodem modo sequitur, siue dicant tactum esse in aliquo diuisibili determinato secundum latum, & longum: siue in aliquo indeterminato, & tunc sphaericum tangeret secundum aliquod sui diuisibile versus latum, & longum peritphæricæ: deinde factus ille versus profundum vtriusque corporis est idem per aliquam partem diuisibilem: habemus ergo indiuisibile versus omnem partem, quod est punctum. Quod etiam nonnulli dicunt, tactum illam fieri per aliquam partem non determinatam, ridiculum est, nam cum tactus realis & determinatus sit, & notus secundum totum corpus, debet fieri aliquo illius determinato, ergo non sola assignatione sunt puncta, sed realiter, ut ita tactus etiam assignari possint, nam tactus realis est, nec assignatione & tactus efficitur id, quod corpora se tangunt, sed id, quod erat assignatur.

Secundo ratio Alexan. & Bonau. nihil probat, supponunt enim hi Doctores id, quod debere in terra, nempe id, quod in loco est, debere esse in aliquo diuisibili spatio, quamuis hoc manifestum est, si loquamur de existentia in loco ambientem de præsentia simplici alicubi, qualis est angelus, non est ita manifestum, sed est id, de quo nunc contro- uertimus.

Tertia ratio Agidij nihil etiam probat, si scilicet dicamus esse angelum in loco non ratione operationis: non enim recte enumerauit modos existendi in alio, cum ait, aliquid in alio esse aut intra ambitum illius, aut tanquam conseruantis illud: angelus enim est in loco, simplici tantum præsentia substantiæ suæ, nec oportet operari, ut in eo sit: quare hac ratione non recte monstratur angelum non posse in indiuisibili locari. Vnde igitur pars incerta manet, quamquam libenter fateor, nullam contradictionem inferri, si partem affirmantem sequamur.

CAPVT III.

Quare Angelus, qui mouet celum non sit in toto, sed in aliqua parte illius.

Reliquum est, ut explicemus, vtrum Angelus, qui mouet orbem, cælis, sit in toto, an in aliqua parte illius. Communis opinio fert, esse in toto.

An Angelus
possit esse in
puncto in cer-
tum est.

parte aliqua determinata orbis: ita S. Thom. in hoc art. Bonaventura in 2. dist. 2. 2. parte art. 2. q. 2. ad 2. Scotus quest. 3. 8. Præterea tertio, & Philosophi communiter: incredibile namque videtur, in toto cœlo Angelum esse: quia si totum cœlum adequatus locus Angeli esset, cum Angelus ille, qui mouet sit ex inferiori ordine: Archangeli, qui mittuntur & alij Angeli superiores maius spatium aut locum sibi adequatum postulerent, quare esse possent in cœlo, & in terra simul contra doctrinam Damasceni traditam supra disputatione 190. cap. 3. Maior namque longitudo, & latitudo est totius cœli, quam est inter cœlum, & terram. Difficile tamen est explicari, quomodo Angelus, si est in determinata parte cœli, fixus permaneat, neque cum ea moveatur, multo autem difficilius secundum opinionem eorum, qui affirmant, Angelum esse in loco per operationem, nam præterquam quod, ut supra dicebamus, potius esset in toto cœlo æque primo, quam in parte determinata, adhuc difficile explicaretur, quo pacto Angelus esset in aliqua parte, in qua continuo virtutem, & motum imprimeret, & cum ea non moueretur. Dicimus itaque, ratione illius modi additi substantiæ suæ, vni corpori, ne ipsum in toto orbe collocemus, operari tamen in toto orbe, sed non imprimendo aliquem influxum per vnam partem, nec hoc esse operari in distant & remotum, sine medio; non enim repugnat, Angelum in loco, in quo est, continuo per longum intervallum operari. Verum necessario videtur dicendum, Angelum continuo, & successiue mutare in se modum illum, ratione cuius vnitur corpori, ut fixus maneat transeuntibus nihilominus partibus cœli successiue, quibus in eadem quantitate, quatuor, aut quinque palmorum verbi gratia, continuo & successiue respondet, vel ad partem nostri orientis, vel alibi: quemadmodum si Angelus esset in parte aliqua alicuius fluminis, & continuo partes aquæ succederent, ut eis continuo & successiue vniatur quiescens, deberet in se successiue modum mutare: quod circa subest Angeli modus, quo successiue continuo corpori adit, & quo permanenter in eo locetur: id quod in disp. de motu Angelorum magis elucidabitur.

ARTICVLVS III.

Utrum plures Angeli possint esse simul in eodem loco.

Ad tertium sic proceditur. Videtur, quod plures angeli possint simul esse in eodem loco. Plura enim corpora non possunt esse simul in eodem loco: quia replent locum. Sed Angeli non replent locum, quia solum corpus replet locum ut non sit vacuum, ut patet per Philosophum in 4. Physic. Ergo plures Angeli possunt esse in eodem loco.

2. Præterea. Plus differt Angelus & corpus, quam duo angeli. Sed angelus & corpus sunt simul in eodem loco: quia nullus locus est, qui non sit plenus sensibili corpore: ut probatur in 4. Physicorum. Ergo

Ubi quæritur in 1. p. tem. 2.

multo magis duo angeli possunt esse in eodem loco.

3. Præterea. Anima est in qualibet parte corporis, secundum Augustinum: sed demones licet non illabantur mentibus, illabuntur tamen interdum corporibus. Et sic anima & demon sunt in eodem loco. Ergo eadem ratione quæcunque alia spirituales substantiæ.

Sed contra, duæ animæ non sunt in eodem corpore. Ergo par ratione, neque duo angeli in eodem loco.

Respondeo dicendum, quod duo angeli non sunt simul in eodem loco. Erratio huius est: quia impossibile est quod duæ causæ completæ sint immediatæ vnius & eiusdem rei. Quod patet in omni genere causarum. Vna enim est forma proxima vnius rei, & vnum est proximum mouens: licet possint esse plures motus remoti. Nec habet instantiam de pluribus trahentibus nauem. Quia nullus eorum est perfectus motor cum virtus vniuscuiusque sit insufficiens ad mouendum. Sed omnes simul sunt in loco vnius motoris, in quantum omnes virtutes eorum aggregantur ad vnum motum faciendum. Vnde cum Angelus dicatur esse in loco per hoc, quod virtus eius immediate contingit locum per modum continentis perfecti, ut dictum est: non potest esse nisi vnus angelus in vno loco.

Ad primum ergo dicendum, quod plures angeli esse in vno loco, non impeditur propter impletionem loci, sed propter aliam causam, ut dictum est.

Ad secundum dicendum, quod angelus & corpus non eodem modo sunt in loco. Vnde ratio non sequitur.

Ad tertium dicendum, quod nec etiam demon & anima comparantur ad corpus secundum eandem habitudinem causæ, cum anima sit forma, non autem demon. Vnde ratio non sequitur.

CONCLVSIO est, Non potest nisi vnus Angelus esse in vno & eodem loco: hanc conclusionem ipse deducit ex suo fundamento, videlicet quia Angelus non est in loco, eo quod virtus eius locum contingit. Vtrumque tamen sequi disputationem examinandum est.

DISPUT. CXCVII.

An plures Angeli simul in eodem loco esse possint.

Plures Angelos non posse esse in eodem loco, etiam non adequato, Bonaventura & alij dixerunt. cap. 1.

Refellitur præcedens sententia cap. 2.

Plures Angelos in eodem loco adequato esse non posse, docuerunt Thomista. cap. 3.

Verior sententia est, plures Angelos posse esse in eodem loco. cap. 4.